

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

ДЗВО «Університет менеджменту освіти»

Навчально-науковий інститут менеджменту та психології
Кафедра педагогіки, адміністрування і соціальної роботи

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Вченою радою ННІМП ДЗВО

«Університет менеджменту освіти»

«12» вересня 2019 року, протокол № 6

Розглянуто та схвалено рішенням Вченої ради ННІМП ДЗВО

«Університет менеджменту освіти»

О. В. Алейнікова

СПЕЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

(називана навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

(шифр за ОНП – ПП.01)

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 016 Спеціальна освіта

Освітньо-наукова програма: Спеціальна освіта (за нозологіями)

Київ

Робоча програма навчальної дисципліни «Спеціальна педагогіка» складена відповідно до навчального плану освітньо-наукової програми «Спеціальна освіта (за нозологіями)» спеціальності «Спеціальна освіта» галузі знань 01 «Освіта/педагогіка»

Автор-укладач робочої програми
Гладуш В.А., д-р. пед. н., професор;
професор кафедри
педагогіки, адміністрування і соціальної роботи

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри педагогіки, адміністрування і соціальної роботи Навчально-наукового інституту менеджменту та психології
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України
(протокол №11 від 22 травня 2019 р.)

Схвалено вченою радою
Навчально-наукового інституту менеджменту та психології
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
(протокол № 5 від 13 червня 2019 р.
протокол № 6 від 12 вересня 2019 р., зі змінами)

РОБОЧА ПРОГРАМА
з навчальної дисципліни «Спеціальна педагогіка»

для підготовки магістрів галузі знань 01 «Освіта/ Педагогіка»
спеціальності 016 «Спеціальна освіта»
спеціалізації «Спеціальна освіта»
терміну навчання 2 роки на базі повної вищої освіти»
заочної форми навчання

Усього «240» годин за навчальним планом
(14 – лекції та 16 практичні заняття; 210 – самостійна робота)
Кредит – 8.0

Робоча програма навчальної дисципліни «**Спеціальна педагогіка**»

містить такі розділи:

1. Вступ
2. Опис навчальної дисципліни
3. Мета і завдання навчальної дисципліни
4. Програма навчальної дисципліни
5. Структура навчальної дисципліни
6. Теми практичних занять
7. Завдання для самостійного опрацювання
8. Тематика курсових робіт
9. Перелік питань, які виносяться на іспит
10. Розподіл балів, що отримують студенти
11. Методичне забезпечення
13. Список рекомендованої літератури

1. ВСТУП

Навчальна дисципліна **«Спеціальна педагогіка»** є обов'язковою і вивчається згідно навчального плану підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціалізацією «Спеціальна освіта». Актуальність дисципліни визначається: необхідністю впровадження інтеграційних процесів у системі освіти; необхідністю формування з високим рівнем професійної компетентності фахівця спеціальних закладів та закладів з інклюзивною формою навчання; введенням ринкових механізмів в освітню практику і у зв'язку із цим організацію навчально-виховного процесу у новітній школі мають забезпечувати спеціалісти з високим рівнем професійної підготовки, провідною складовою діяльності яких є компетентність, мобільність та вміння адаптуватися в мінливих умовах сьогодення.

Об'єктом вивчення є освітній процес в системі спеціальної освіти.

Структурними складовими об'єкту вивчення є: особливості надання освітніх послуг в умовах спеціального чи інклюзивного закладу освіти.

Предметом дисципліни **«Спеціальна педагогіка»** є: вивчення загальних основ, теорії та практики спеціальної дидактики, теорії і практики виховної роботи в спеціальних закладах освіти, школознавства.

Міждисциплінарні зв'язки. Дисципліна інтегрує відповідно до свого предмету знання з іншими галузями знань: філософських, соціологічних, педагогічних, психологічних наук тощо. Крім того, згідно навчального плану підготовки магістрів за спеціалізацією «Спеціальна освіта», дисципліна **«Спеціальна педагогіка»** вивчається одночасно з такими взаємопов'язаними між собою дисциплінами, як **«Спеціальна психологія»**, **«Логопедія»**, **«Сурдопедагогіка, Тифлопедагогіка»**.

Програмний матеріал навчальної дисципліни **«Спеціальна педагогіка»** відображає основні сутнісні характеристики дітей з порушеннями психофізичного розвитку; об'єктивні і суб'єктивні причини їх відставання у розвитку; методологічні основи навчання і виховання дітей з обмеженими можливостями життєдіяльності; особливості їх адаптації до нових вимог навчально-виховного процесу; корекційного спрямування навчання і виховання; технологію формування мультидисциплінарної команди, яка б супроводжувала інклюзивну форму навчання.

До робочої програми входять навчальна програма дисципліни за відповідними темами та планами лекційних і практичних занять; структура та тематику контрольних робіт; перелік рекомендованих джерел, що дозволить поглибити і розширити знання студентів з даної навчальної дисципліни, розвинути практичні вміння застосування набутих знань у практиці професійної діяльності. Здобувачі вищої освіти мають опанувати базовими знаннями, які слугують актуалізації і розумінню проблемних питань та структурують змістовну частину курсу.

Самостійна робота є основним засобом засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу в час, вільний від аудиторних занять. Вона передбачає опрацювання монографій та інших наукових праць, підручників,

навчальних і методичних посібників, вивчення та ознайомлення з положеннями законодавчих та інших нормативно-правових актів, матеріалів, отриманих засобами інформаційних технологій тощо.

Презентація навчальних досягнень здобувачів вищої освіти є певним підсумковим засобом контролю формування професійних компетентностей в організації спеціальної форми навчання в закладі освіти.

Форма підсумкового контролю – екзамен.

Навчальний курс розраховано на 30 годин очного навчання (14 лекційні та 16 практичні) та 210 години самостійної роботи. Усього 240 годин, що відповідає 8.0 кредитам Європейської кредитно-трансферної системи.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, освітній-рівень, спеціальність, спеціалізація	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма	заочна форма
Кількість кредитів – 8	Галузь знань 01 «Освіта/ Педагогіка» (шифр і назва)	Обов’язковий компонент	
	Спеціальність: 016 «Спеціальна освіта» (шифр і назва)		
Модулів – 3	Спеціалізація: «Спеціальна освіта»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 3			1-й
Загальна кількість годин – 240		Семестр	
			2-3
		Лекції	
тижневих годин для заочної форми навчання: аудиторних – 30 самостійної роботи студента – 210	Рівень вищої освіти: другий (магістерський):		14 год.
		Практичні, семінарські	
			16 год.
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		год	210 год
		Вид контролю:	
			екзамен

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для заочної форми навчання – 1:7

3. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета викладання навчальної дисципліни – формування у студентів фундаментальних уявлень та знань про навчання й виховання дітей, які можуть бути залученими до спеціального навчання в системі освіти та організації й надання їм педагогічної допомоги в ході освітнього процесу.

Завдання навчальної дисципліни. За результатами оволодіння знаннями та навичками з навчальної дисципліни «Спеціальна педагогіка» здобувач вищої освіти повинен сформулювати такі компетентності:

1. Загальні:

ЗК-1.1. *Світоглядна компетентність* (володіння науковим світоглядом; знання основних теорій, концепцій, вчень, які формують наукову картину світу; вміння відстоювати власні наукові погляди).

ЗК-1.2. *Морально-ціннісна компетентність* (знання основних моральних норм, етичних та етикетних правил; досвід дотримання набутих моральних норм, етичних та етикетних правил у власній повсякденній і професійній корекційно-педагогічній діяльності).

ЗК-1.3. *Функціонально-поведінкова компетентність* (знання власних функціональних обов'язків; уміння дотримуватись норм загальнолюдського і професійного корекційно-педагогічного етикету; здатність виявляти чесність, порядність, принциповість, толерантність, гуманність під час освітньої та професійно-корекційної діяльності; досвід відповідального і сумлінного ставлення до виконання своїх професійних обов'язків).

ЗК-1.4. *Культурологічна компетентність* (знання найвидатніших здобутків світової і вітчизняної культури; уміння застосовувати культурологічні знання в професійній діяльності викладача вищої школи і корекційного педагога; естетичний досвід реалізації професійних обов'язків).

1. Соціальні

1.1. *Громадянська компетентність* (знання нормативно-правових основ спеціальності «Спеціальна освіта»), корекційно-педагогічної діяльності і професійних обов'язків; уміння налагоджувати міжособистісні стосунки; досвід соціальної, корекційно-педагогічної взаємодії у процесі навчальної і професійної діяльності).

1.2. *Лідерська компетентність* (уміння виробляти власну стратегію і тактику соціальної поведінки, професійної діяльності з урахуванням інтересів групи (колективу); досвід продуктивної організаційної діагностичної, реабілітаційної, абілітаційної і корекційної роботи в освітньо-професійному середовищі, відстоювати інтереси осіб з особливими освітніми потребами).

2. Професійні:

2.1. *Теоретико-методологічна* (гуманістичний світогляд; знання наукових засад вищої і спеціальної освіти, їх мету та завдання, пріоритетів і цінностей; здатність розкривати роль науки у системі формування особистості майбутнього фахівця зі спеціальної освіти; знання провідних гуманістичних зарубіжних і вітчизняних теорій, концепцій, вчень щодо виховання і навчання осіб з обмеженими психофізичними можливостями; здатність відстоювати

власні професійні переконання, дотримуватись їх у житті та корекційно-педагогічній діяльності).

2.2. Предметно-методична і предметно-діяльнісна (знання закономірностей, принципів і підходів до організації навчально-виховного процесу у вищій школі та корекційного процесу в навчальних та реабілітаційних закладах; психолого-педагогічні, корекційно-методичні та фахові *знання*; вміння відбирати і систематизувати діагностичний, корекційно-педагогічний матеріал з урахуванням вікових, індивідуальних особливостей осіб із обмеженими психофізичними можливостями; *здатність* застосовувати відповідні методи, прийоми, форми, засоби навчання та виховання у ВНЗ та корекційного процесу в закладах освіти та охорони здоров'я; *досвід* організації корекційно-педагогічного процесу та педагогічного спостереження за викладанням фахових дисциплін; *здатність* удосконалювати власну викладацьку та корекційно-педагогічну діяльність).

2.3. Корекційно-педагогічна /корекційно-розвиткова (знання методологічних та психолого-педагогічних основ корекційної роботи при різних психофізичних порушеннях у осіб з особливими освітніми потребами; вміння проводити корекційно-розвиткову роботу у різних типах закладів; знання та вміння методики викладання корекційно-педагогічної діяльності).

2.4. Комунікативно-педагогічна (знання основних принципів, правил, прийомів і форм професійно-педагогічної комунікації, діагностичної і консультативно-просвітницької діяльності; *вміння* використовувати різноманітні інформаційні джерела та способи отримання інформації у професійних цілях, продумано й виважено будувати процес корекційно-педагогічного спілкування; *культура педагогічного спілкування*; *здатність* налагоджувати продуктивну професійно-педагогічну і корекційно-педагогічну взаємодію, суб'єкт-суб'єктну комунікацію; *досвід* володіння різноманітними засобами, прийомами і формами педагогічної комунікації).

2.5. Управлінська (знання теоретичних основ сучасного корекційно-педагогічного менеджменту; *вміння* планувати, організовувати і здійснювати контроль за корекційним навчально-виховним процесом; *досвід* управління корекційною, навчально-пізнавальною, науково-дослідницькою, корекційно-виховною діяльністю; *управлінська культура спілкування та взаємодії*).

2.6. Проектувально-корекційна (знання основних видів і технологічних підходів до планування власної дослідно-педагогічної і корекційно-педагогічної діяльності; *вміння* здійснювати поточне планування, визначати умови їх практичної реалізації; *вміння* моделювати й корегувати власну професійну діяльність, виробляти свій педагогічний стиль, постійно працювати над його вдосконаленням; *досвід* проектування цілісного педагогічного і корекційного процесу, корегування та синхронізації його складових – викладання та корекція).

2.7. Організаційна (знання основних правил наукової організації дослідно-педагогічної і корекційно-педагогічної діяльності; *вміння* раціонально організовувати власний науково-дослідний і корекційно-педагогічний процес, самостійно контролювати їх результативність, ефективність, удосконалювати

систему самоорганізації на основі сучасних інноваційних педагогічних і корекційних технологій).

2.8. Технологічна (знання традиційних і сучасних технологій навчання; вміння добирати технологічне забезпечення з урахуванням освітньо-виховних завдань, рівнів підготовки тих, хто навчається, перспектив їх освітньо-професійного зростання; досвід організації інтерактивного навчання).

2.9. Науково-дослідницька (знання методології і теорії наукового пошуку; вміння самостійно планувати, організовувати та проводити педагогічні дослідження, дотримуючись принципу академічної чесності; здатність використовувати здобуті результати для оптимізації освітнього процесу; досвід керування науково-дослідницькою діяльністю тих, хто навчається).

2.10. Етико-педагогічна (знання педагогічної етики, здатність дотримуватись її норм і правил у власній професійній (викладацькій і корекційно-педагогічній) діяльності, спілкуванні, стосунках).

2.11. Культурно-педагогічна (знання найвизначніших досягнень у педагогічній теорії і практиці, повага до національної і зарубіжної спеціально-педагогічної спадщини; здатність естетизувати власну викладацьку діяльність, виявляти гуманне ставлення до вихованців та осіб із обмеженими психофізичними можливостями; культура педагогічної і корекційної взаємодії).

2.12. Професійно-творча (знання передового педагогічного досвіду; вміння творчо використовувати педагогічні і корекційні інновації у власній роботі; здатність генерувати нові педагогічні і корекційні ідеї та реалізовувати їх на практиці; прагнення до перетворення педагогічної і колекційної дійсності за законами гуманності, толерантності і гармонії).

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ I. Загальні основи спеціальної педагогіки (олігофренопедагогіки)

Тема 1. Спеціальна педагогіка як наука

Об'єкт, предмет, завдання предмету. Понятійно-категоріальний апарат навчальної дисципліни. Принципи і методи досліджень актуальних проблем. Місце спеціальної педагогіки серед наук, її зв'язок з іншими педагогічними науками. Перспективи розвитку. Діти з вадами інтелекту як об'єкт вивчення, виховання і навчання. Сучасні психолого-педагогічні класифікації розумової відсталості. Психолого-педагогічна характеристика осіб з порушеннями інтелекту. Склад учнів спеціальної школи та спеціальних класів у загальних закладах середньої освіти.

Тема 2. Система закладів для дітей з порушеннями інтелекту

Принципи побудови системи спеціальних закладів для дітей з порушеннями інтелекту. Диференціація закладів спеціальної освіти. Спеціальна школа як основний тип закладів для розумово відсталих дітей. Місце в системі спеціальної освіти навчально-реабілітаційних центрів, закладів освіти з інклюзивним навчанням. Комплектування спеціальних закладів освіти для дітей з порушеннями інтелекту. Принципи комплектування. Організація і зміст роботи інклюзивно-ресурсних центрів. Участь батьків у комплектуванні спеціальних закладів освіти. Організація корекційно-виховної роботи у спеціальному закладі дошкільної освіти. Роль дошкільного виховання у корекції порушень інтелектуального розвитку дитини. Організація роботи спеціального закладу дошкільної освіти для дітей з вадами інтелекту

Тема 3. Навчання, виховання дітей з помірним, важким і глибоким ступенем розумової відсталості

Мета, завдання і зміст корекційно-виховної роботи дітей з помірним, важким і глибоким ступенем розумової відсталості. Принципи корекційної роботи з дітьми з помірним, важким і глибоким ступенем розумової відсталості. Особливості виховання та соціально-трудової реабілітації дітей з помірним, важким і глибоким ступенем розумової відсталості. Навчання, виховання, розвиток та корекція як єдиний педагогічний процес. Характеристика структури дефекту при розумовій відсталості. Взаємозв'язок навчання, виховання, розвитку та корекції. Корекційна спрямованість педагогічного впливу. Сутність педагогічної корекції. Спеціальні засоби та умови корекції в освітньому процесі та режимі дня.

МОДУЛЬ II. Теорія навчання учнів з порушеннями інтелекту

Тема 4. Сутність та зміст процесу навчання дітей з вадами інтелекту

Сутність спеціальної дидактики (олігофренодидактики). Особливості

освітнього процесу в спеціальній школі. Характеристика структури освітньої діяльності учнів з порушеннями інтелекту. Зміст освіти учнів з порушеннями інтелекту. Характеристика державного стандарту спеціальної освіти. Особливості навчального плану спеціальної школи. Характеристика спеціальних навчальних програм для учнів з порушеннями інтелекту. Вимоги до підручників для учнів з порушеннями інтелекту.

Тема 5. Принципи методи та форми спеціальної дидактики

Загальна характеристика дидактичних принципів. Характеристика принципів спеціальної дидактики. Методи спеціальної дидактики. Сутність і класифікація методів сучасної дидактики. Вимоги до реалізації методів сучасної дидактики. Характеристика методів навчання учнів з порушеннями інтелекту. Форми організації навчання в спеціальній школі. Урок як основна форма організації навчання. Корекційна спрямованість навчання. Типи уроків в спеціальній школі. Підготовка учителя до уроку.

Тема 6. Перевірка та оцінювання знань, умінь і навичок учнів з порушеннями інтелекту

Функції перевірки та оцінювання навчальних досягнень учнів. Об'єкти перевірки та оцінювання навчальних досягнень учнів. Рівні оцінювання навчальних досягнень учнів з вадами інтелекту. Домашня навчальна робота. Вимоги до організації самопідготовки в спеціальній школі. Взаємозв'язок учителя і вихователя. Структура самопідготовки та форми її організації.

МОДУЛЬ III. Теорія виховання учнів з порушеннями інтелекту

Тема 7. Сутність процесу виховання

Мета і завдання виховання. Принципи виховання дітей з порушеннями інтелекту. Методи виховання. Особливості реалізації методів формування моральних знань. Реалізація методів формування досвіду суспільних стосунків і навичок моральної поведінки. стимулювання діяльності та опевдинки учнів з порушеннями інтелекту. Виховання дітей та підлітків з порушеннями інтелекту в сім'ї. Умови правильного сімейного виховання. Особливості виховання дитини з розумовою відсталістю в сім'ї. зміст і форми роботи спеціальної школи з батьками вихованців.

Тема 8. Особистість і колектив

Роль колективу у вихованні дітей з розумовою відсталістю. Стадії колективу спеціальної школи. Методи виховання колективу в спеціальній школі. Сутність морального виховання. Форми і методи морального виховання учнів з порушеннями інтелекту. Правове виховання в спеціальній школі. Завдання правового виховання. Форми і методи правового виховання в спеціальній школі.

Тема 9. Трудове, фізичне і екологічне виховання в спеціальній

школі

Роль трудового виховання у моральному і особистісному розвитку учнів з порушеннями інтелекту. Організація трудового навчання та профорієнтаційної роботи в спеціальній школі. Сутність та завдання фізичного виховання в спеціальній школі. Корекційно спрямовані форми фізичного виховання в спеціальній школі. Сутність екологічного виховання. Форми екологічного виховання в спеціальній школі.

Тема 10. Естетичне, гендерне виховання в спеціальній школі

Завдання естетичного виховання в спеціальній школі. Форми естетичного виховання. Значення статевого виховання у соціалізації учнів з порушеннями інтелекту. Зміст і методи статевого виховання і підготовки учнів з порушеннями інтелекту до самостійного життя. Позакласна робота і її завдання в спеціальній школі. Форми організації позакласної виховної роботи.

МОДУЛЬ IV. Освітній менеджмент спеціальних закладів освіти

Тема 11. Педагогічний персонал школи

Специфіка педагогічної діяльності спеціального педагога. Права і обов'язки педагогічних працівників спеціальної школи. Особливості роботи вчителя, класного керівника, вихователя, логопеда, психолога спеціальної школи. Специфіка діяльності спеціального педагога. Характеристика професіограми вчителя-дефектолога.

Тема 12. Управління і керівництво спеціальною школою

Сутність організаційно-педагогічною діяльності адміністрації школи. Педагогічна рада школи. Внутрішній контроль і звітність. Плланування навчально-виховної роботи в школі. Аналіз уроків, позакласних заходів як засіб удосконалення освітнього процесу. Методична робота в спеціальній школі. Завдання методичної роботи. вимоги до методичної роботи в спеціальній школі. Форми організації методичної роботи. організація та зміст роботи методичних об'єднань. Корекційний аспект методичної роботи.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	НАЗВА МОДУЛЯ / ТЕМИ	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН			
		Л	ПР	СРС	Усього
1	МОДУЛЬ I. Загальні основи спеціальної педагогіки (олігофренопедагогіки)	4	4	43	50
1.1	Тема 1. Спеціальна педагогіка як наука	2	-	12	13
1.2	Тема 2. Система закладів для дітей з порушеннями інтелекту	2	2	11	15
1.3	Тема 3. Навчання, виховання дітей з помірним, важким і глибоким ступенем розумової відсталості	-	2	20	22
2	МОДУЛЬ II. Теорія навчання учнів з порушеннями інтелекту	3	4	54	61
2.4	Тема 4. Сутність та зміст процесу навчання дітей з вадами інтелекту	2	2	12	14
2.5	Тема 5. Принципи методи та форми спеціальної дидактики	1	2	12	15
2.6	Тема 6. Перевірка та оцінювання знань, умінь і навичок учнів з порушеннями інтелекту	-	2	30	32
3	МОДУЛЬ III. Теорія виховання учнів з порушеннями інтелекту	3	4	54	61
3.7	Тема 7. Сутність процесу виховання	2	-	10	12
3.8	Тема 8. Особистість і колектив	1	-	10	11
3.9	Тема 9. Трудове, фізичне і екологічне виховання в спеціальній школі	-	2	17	19
3.10	Тема 10. Естетичне, гендерне виховання в спеціальній школі	-	2	17	19
4	МОДУЛЬ IV. Освітній менеджмент спеціальних закладів освіти	4	2	43	48
4.11	Тема 11. Педагогічний персонал школи	2	-	20	22
4.12	Тема 12. Управління і керівництво спеціальною школою	2	2	23	26
	Іспит			20	20
	Разом:	14	16	210	240

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми	Кіл-ть год
1	Тема 2. Система закладів для дітей з порушеннями інтелекту	2
2	Тема 3. Навчання, виховання дітей з помірним, важким і глибоким ступенем розумової відсталості	2
3	Тема 5. Принципи методи та форми спеціальної дидактики	2
4	Тема 4. Сутність та зміст процесу навчання дітей з вадами інтелекту	2
5	Тема 6. Перевірка та оцінювання знань, умінь і навичок учнів з порушеннями інтелекту	2
6	Тема 9. Трудове, фізичне і екологічне виховання в спеціальній школі	2
7	Тема 10. Естетичне, гендерне виховання в спеціальній школі	2
8	Тема 12. Управління і керівництво спеціальною школою	2
ВСЬОГО:		16

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

№ п/п	Зміст роботи	Кіл-ть год
1	Методологічні основи виховання (закономірності, рушійні сили, компоненти, функції, принципи, методи, форми)	6
2	Сутність норми і аномалії у психофізичному розвитку особистості.	6
3	Роль спадковості, середовища й діяльності в розвитку особистості.	6
4	Принципи, методи і форми соціалізації дітей з особливими освітніми потребами	6
5	Основні складові головного мозку, їх функції	4
6	Структура спинного мозку, їх функції	4
7	Характеристика відчуття, його розлади	4
8	Характеристика сприйняття	4
9	Класифікація порушень психічного розвитку дітей за В. Лебединським	4
10	Характеристика розумової відсталості	4
11	Класифікація відхилень у розвитку та поведінці дітей	4
12	Предмет і завдання спеціальної педагогіки.	4

13	Основні функції мови і мовлення	4
14	Міжнародно-правові акти, які вміщують стандарти соціальних та економічних прав	4
15	Методи науково-педагогічного дослідження	4
16	Типи темпераменту, їх хар-ка	4
17	Схема взаємозв'язку педагогіки, дидактики і окремої методики	4
18	Основні педагогічні категорії (поняття)	2
19	Основні категорії корекційної педагогіки	2
20	Методи перевірки знань учнів	2
21	Інклюзивне навчання осіб з особливими освітніми потребами	6
22	Методи виховання, їх характеристика	4
23	Вимоги щодо перевірки і оцінки успішності	4
24	Функція центральної нервової системи	4
25	Природжені анатомо-фізіологічні особливості мозку, нервової системи, аналізаторів, природна передумова розвитку здібностей	4
26	Індивідуально-психологічні властивості особистості, які є передумовою успішного виконання певних видів діяльності	4
27	Умови успішного довільного запам'ятовування	4
28	Властивості уваги	4
29	Поняття "інтелект"	4
30	Складові навчального плану	2
31	Рушійні сили процесу навчання	4
32	Білінгвальний метод навчання	4
33	Функція периферійної нервової системи	4
34	Класифікація рефлексів	4
35	Порушення здатності до впізнання унаслідок порушення вторинних асоціативних зон головного мозку	4
36	Диференційні форми розумової відсталості змішаної етіології	4
37	Диференційні форми розумової відсталості, пов'язаних зі спадковими розладами обміну речовин	4
38	Теорія системної будови дефекту Л.С.Виготського	4
39	Загальна декларація прав людини	4
40	Методи виявлення психологічного статусу учня в класі	4
41	Що таке відчуття, Взаємодія аналізаторів у процесі відчуттів	4
42	Що таке аперцепції, їх походження та види	4
43	Що таке пам'ять. Характеристика і властивості	4
44	Що таке уява. Характеристика і властивості	4
45	Способи роботи вчителя і учнів	4
46	Облік якості навчання учнів	4
47	Характеристика церебрального паралічу	4

48	Гіперкінези м'язів	4
49	Характеристика пам'яті	4
50	Диференційні форми розумової відсталості екзогенної етіології	4
51	Ступені олігофренії	4
52	Гетерохронність психічного розвитку	4
ВСЬОГО:		210

8. ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

1. Диференційний підхід до учнів на уроках ручної праці в спеціальній школі.
2. Формування навичок самоконтролю в учнів початкових класів на уроках праці.
3. Корекційно-виховна робота на уроках праці в молодших класах спеціальної школи.
4. Формування загально трудових умінь в учнів на уроках праці в спеціальній школі.
5. Особливості використання наочних засобів на уроках праці в спеціальній школі.
6. Особливості проведення екскурсії в процесі трудового навчання в спеціальній школі.
7. Організація сільськогосподарської діяльності учнів на уроках трудового навчання в спеціальній школі.
8. Корекція естетичного сприймання учнів з порушенням інтелекту засобами образотворчого мистецтва.
9. Особливості графічних навичок учнів спеціальної школи.
10. Своєрідність відображення форми предметів в малюнках учнів з порушеннями інтелекту.
11. Своєрідність відображення просторових відношень в малюнках учнів з порушеннями інтелекту.
12. Особливості формування просторових уявлень учнів з порушеннями інтелекту.
13. Психолого-дидактичні умови організації уроків тематичного малювання (з натури, декоративного) у спеціальній школі.
14. Індивідуальний підхід до учнів спеціальної школи на уроках образотворчого мистецтва.
15. Розвиток мовлення учнів спеціальної школи на уроках образотворчого мистецтва.
16. Розвиток інтересу до занять з образотворчого мистецтва в учнів спеціальної школи.
17. Дидактичні ігри і вправи на уроках образотворчого мистецтва в спеціальній школі.
18. Корекційно-розвивальне значення навчання школярів з порушеннями інтелекту елементам фізики в спеціальній школі.
19. Шляхи підвищення ефективності уроку фізики в спеціальній школі.

20. Практична спрямованість уроків фізики в спеціальній школі.
21. Корекційна спрямованість музично-ритмічних занять в спеціальній (корекційній) школі.
22. Особливості використання вправ з дитячими музичними інструментами на заняттях з ритміки.
23. Розвиток просторової орієнтації розумово відсталих учнів на заняттях з ритміки.
24. Розвиток координації рухів на заняттях з ритміки.
25. Профілактика травматизму дітей на уроках з фізичної культури.
26. Фізичні навантаження як фактор впливу на фізичний розвиток розумово відсталої дитини.
27. Спортивні і рухові ігри та їх вплив на психофізичний розвиток учнів спеціальної школи.
28. Особливості засвоєння господарчо-побутових знань учнями з вадами розвитку на уроках СПО в спеціальній школі.
29. Формування педагогічної культури спеціального педагога.
30. Гендерне виховання в закладах спеціальної освіти.
31. Волонтерство та інклюзивна освіта – успішний соціальний і освітній проект.
32. Релігійне виховання в закладах спеціальної освіти.
33. Сім'я як важливий чинник інклюзивного навчання.
34. Інформаційно-комунікаційні технології в корекційній роботі спеціального педагога.
35. Профілактика булінгу в закладах з інклюзивним навчанням.
36. Інтеграційне навчання – успіх до інклюзії в ЗЗСО.
37. Інклюзивна діагностика як ключ успішної соціалізації дітей з ООП.
38. Професійна готовність педагогічного працівника до інклюзивної діагностики.
39. Психолого-педагогічний супровід вчителя інклюзивного навчання.
40. Здоров'язбережувальні освітні технології в закладах спеціальної освіти.
41. Формування цифрової компетентності вчителя спеціальної школи.
42. Емоційна стійкість дитини з ООП як науковий феномен.
43. Психологічне вигорання педагогічного працівника ЗЗСО з інклюзивним навчанням.
44. Психологічні передумови збереження здоров'я дітей з ООП.
45. Подолання стресів та тривожності дитини з ООП в ЗЗСО з інклюзивним навчанням.
46. Деадаптація дітей з ООП в ЗЗСО з інклюзивним навчанням.
47. Мотиваційно-ціннісна готовність педагогічного працівника до роботи в закладі з інклюзивним навчанням.
48. Підготовка педагогічного працівника до роботи в закладі освіти з інклюзивним навчанням.
49. Емоційна стійкість педагогічного працівника закладу з інклюзивним навчанням.
50. Психологічні передумови збереження здоров'я педагогічних працівників закладів спеціальної освіти.

51. Гендерна соціалізація дітей з інвалідністю.
52. Формування навичок здорового способу життя у дітей з ООП.
53. Формування інклюзивної культури в закладі освіти з інклюзивним навчанням.
54. Формування інклюзивного освітнього середовища в педагогічній спадщині В.О.Сухомлинського.
55. Психологічне вигорання педагогічного працівника закладу спеціальної освіти.
56. Формування почуттів емпатії в учнів закладів освіти з інклюзивним навчанням.
57. Соціалізація дітей з порушеннями аутичного спектру.

10. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЯКІ ВІНОСЯТЬСЯ НА ЕКЗАМЕН

1. Розкрити предмет, завдання спеціальної педагогіки.
2. Принципи і методи досліджень проблем спеціальної педагогіки..
3. Місце спеціальної педагогіки серед наук, її зв'язок з іншими педагогічними науками. Перспективи розвитку.
4. Діти з вадами інтелекту як об'єкт вивчення, виховання і навчання.
5. Сучасні психолого-педагогічні класифікації розумової відсталості.
6. Психолого-педагогічна характеристика осіб з порушеннями інтелекту.
7. Склад учнів спеціальної школи та спеціальних класів у загальних закладах середньої освіти.
8. Розкрити сутність корекційної спрямованості виховання і навчання дітей дошкільного віку з порушеннями поведінки та діяльності.
9. Принципи побудови системи спеціальних закладів для дітей з порушеннями інтелекту. Диференціація закладів спеціальної освіти.
10. Спеціальна школа як основний тип закладів для розумово відсталих дітей.
11. Місце в системі спеціальної освіти навчально-реабілітаційних центрів, закладів освіти з інклюзивним навчанням.
12. Комплектування спеціальних закладів освіти для дітей з порушеннями інтелекту. Принципи комплектування.
13. Організація і зміст роботи інклюзивно-ресурсних центрів.
14. Участь батьків у комплектуванні спеціальних закладів освіти.
15. Організація корекційно-виховної роботи у спеціальному закладі дошкільної освіти.
16. Роль дошкільного виховання у корекції порушень інтелектуального розвитку дитини.
17. Організація роботи спеціального закладу дошкільної освіти для дітей з вадами інтелекту
18. Мета, завдання і зміст корекційно-виховної роботи дітей з помірним, важким і глибоким ступенем розумової відсталості.
19. Принципи корекційної роботи з дітьми з помірним, важким і глибоким ступенем розумової відсталості.

20. Особливості виховання та соціально-трудової реабілітації дітей з помірним, важким і глибоким ступенем розумової відсталості.
21. Навчання, виховання, розвиток та корекція як єдиний педагогічний процес.
22. Характеристика структури дефекту при розумовій відсталості.
23. Взаємозв'язок навчання, виховання, розвитку та корекції.
24. Корекційна спрямованість педагогічного впливу. Сутність педагогічної корекції.
25. Спеціальні засоби та умови корекції в освітньому процесі та режимі дня.
26. Сутність спеціальної дидактики (олігофренодидактики). Особливості освітнього процесу в спеціальній школі.
27. Характеристика структури освітньої діяльності учнів з порушеннями інтелекту.
28. Зміст освіти учнів з порушеннями інтелекту.
29. Характеристика державного стандарту спеціальної освіти.
30. Особливості навчального плану спеціальної школи.
31. Характеристика спеціальних навчальних програм для учнів з порушеннями інтелекту.
32. Вимоги до підручників для учнів з порушеннями інтелекту.
33. Загальна характеристика дидактичних принципів.
34. Характеристика принципів спеціальної дидактики. Методи спеціальної дидактики.
35. Сутність і класифікація методів сучасної дидактики. Вимоги до реалізації методів сучасної дидактики.
36. Характеристика методів навчання учнів з порушеннями інтелекту. Форми організації навчання в спеціальній школі.
37. Урок як основна форма організації навчання. Корекційна спрямованість навчання.
38. Типи уроків в спеціальній школі. Підготовка учителя до уроку.
39. Функції перевірки та оцінювання навчальних досягнень учнів. Об'єкти перевірки та оцінювання навчальних досягнень учнів.
40. Рівні оцінювання навчальних досягнень учнів з вадами інтелекту.
41. Домашня навчальна робота. Вимоги до організації самопідготовки в спеціальній школі.
42. Структура самопідготовки та форми її організації.
43. Мета і завдання виховання. Принципи виховання дітей з порушеннями інтелекту.
44. Методи виховання. Особливості реалізації методів формування моральних знань.
45. Реалізація методів формування досвіду суспільних стосунків і навичок моральної поведінки. стимулювання діяльності та опведінки учнів з порушеннями інтелекту.
46. Виховання дітей та підлітків з порушеннями інтелекту в сім'ї. Умови правильного сімейного виховання.
47. Особливості виховання дитини з розумовою відсталістю в сім'ї. зміст і форми роботи спеціальної школи з батьками вихованців.

48. Роль колективу у вихованні дітей з розумовою відсталістю. Стадії колективу спеціальної школи.
49. Методи виховання колективу в спеціальній школі. Сутність морального виховання.
50. Форми і методи морального виховання учнів з порушеннями інтелекту.
51. Правове виховання в спеціальній школі. Завдання правового виховання. Форми і методи правового виховання в спеціальній школі
52. Роль трудового виховання у моральному і особистісному розвитку учнів з порушеннями інтелекту.
53. Організація трудового навчання та профорієнтаційної роботи в спеціальній школі.
54. Сутність та завдання фізичного виховання в спеціальній школі. Корекційно спрямовані форми фізичного виховання в спеціальній школі.
55. Сутність екологічного виховання. Форми екологічного виховання в спеціальній школі.
56. Завдання естетичного виховання в спеціальній школі. Форми естетичного виховання.
57. Значення статевого виховання у соціалізації учнів з порушеннями інтелекту. Зміст і методи статевого виховання і підготовки учнів з порушеннями інтелекту до самостійного життя.
58. Позакласна робота і її завдання в спеціальній школі. Форми організації позакласної виховної роботи.
59. Специфіка педагогічної діяльності спеціального педагога. Права і обов'язки педагогічних працівників спеціальної школи.
60. Особливості роботи вчителя, класного керівника, вихователя, логопеда, психолога спеціальної школи.
61. Специфіка діяльності спеціального педагога. Характеристика професіограми вчителя-дефектолога.
62. Сутність організаційно-педагогічної діяльності адміністрації школи. Педагогічна рада школи. Внутрішній контроль і звітність.
63. Планування навчально-виховної роботи. в школі. Аналіз уроків, позакласних заходів як засіб удосконалення освітнього процесу.
64. Методична робота в спеціальній школі. Завдання методичної роботи. вимоги до методичної роботи в спеціальній школі.
65. Форми організації методичної роботи. організація та зміст роботи методичних об'єднань. Корекційний аспект методичної роботи.

11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Теми навчальної дисципліни: поточний контроль в балах	Максимум поточних балів	Підсумковий контроль (іспит)	Сума
--	----------------------------	---------------------------------	------

T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T 11	T 12			
-	10	10	-	10	10	-	-	5	5	-	10	60	40	100

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Опорний конспект лекцій; наочний супровід матеріалу лекцій у вигляді презентацій; нормативні документи: закон України про вищу освіту; класифікатори професій; ОНП (нормативна і варіативна частини), навчальні плани; положення про організацію навчального процесу у ВНЗ, про дистанційне навчання, про електронні освітні ресурси; навчальні програми дисциплін тощо.

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Дефектологічний словник: навчальний посібник / За редакцією В.І.Бондаря, В.М.Синьова. – К. : „МП Леся”, 2011. – 528 с.
2. Липа В.А. Основы коррекционной педагогики. – Славянск, 2012. – 331 с.
3. Липа В.А. Психологические основы педагогической коррекции. – Славянск, 2012. – 386 с.
4. Логопедія. Підручник. / за ред. М.К.Шеремет. – К. , 2015. – 776 с.
5. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка. – К., 2013. В 2-х ч. І ч. – 242 с., ІІ ч. – 214 с.
6. Синьов В.М. Психологія розумово відсталої дитини. Підручник. – К., 2008. – 359 с.
7. Миронова С.П. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка. Підручник. – Кам'янець-Подільський, 2015. – 312 с.
8. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями слуху та інтелекту / За ред. Бондаря В.І.. – К., 2007. – 171 с.